

der tuberculose heeft twee merkwaardige schenkingen ontvangen. De eene, een som van 9500 Mk., is de opbrengst eener collecte, die KITASATO in Japan heeft gehouden. De andere is de 100000ste microscoop, door de firma LEITZ te Wetzlar vervaardigd en door haar aan de instelling geschonken. Het is een stuk van 2000 Mk. waarde (*Deutsche med. Wochenschr.*).

FRANKFORT A/M. — Hygiënisch instituut. In het najaar wordt het stedelijk hygiënisch instituut geopend; als directeur zal optreden prof. MAX NEISSER van het staats-instituut voor proefondervindelijke ziektekunde (*Allg. med. Centralz.*).

FREIBURG i. B. — Gedenkteeken voor Kussmaul. Den 25sten Mei is voor KUSSMAUL een schoon gedenkteeken onthuld van Carrarisch marmar. Op het voetstuk van het borstbeeld staat een relief, voorstellende een gesluerde vrouw, die een jongeling lafenis biedt. De *Münch. med. Wochenschr.* n°. 23 bevat hiervan fraaie afbeeldingen.

PARIJS. — Bourneville. — Op den leeftijd van 68 jaren is overleden de krankzinnigenarts BOURNEVILLE, een zeer werkzaam man, die veel invloed heeft uitgeoefend. Reeds op jeugdigen leeftijd stichtte hij het *Journal de médecine mentale*, waarin hij zijn eerste pennevruchten ten beste gaf. In 1865 werd hij interne, achtereenvolgens in 5 ziekenhuizen, o. a. onder CHARCOT in de Salpêtrière. In 1866 werd hij vrijwillig cholera-arts, en schreef hij ook over de cholera, en in den oorlog deed hij, als al zijn collega's, ambulance-dienst. Tijdens de commune stelde hij zijn leven in de waagschaal om het asylrecht van zijn ziekenhuis ten behoeve der gewonde communards te doen eerbiedigen. Daarna begon hij de lessen van CHARCOT uit te geven, gelijk hij reeds met die van CLAUDE BERNARD en GIRALDES (kinderchirurgie) had uitgegeven. Inmiddels stichtte hij *le Progrès Médical*. Daarop gaf hij met REGNARD de bekende *Iconographie* der Salpêtrière uit. In 1879 werd hij arts aan Bicêtre, en gedurende 30 jaren heeft hij de *comptes-Rendus de Bicêtre* in het licht gegeven, die een schat van waarnemingen bevatten. De *Archives de Neurologie*, *l'Année médicale*, de complete werken van CHARCOT zijn mede aan hem te danken, en onder vele andere werken ook een handleiding voor ziekenverpleging, die acht uitgaven heeft beleefd. Met grooten ijver heeft hij de „laïcisatie” van het verplegend personeel der ziekenhuizen bevorderd. Hoewel hij daarbij waarschijnlijk het door hem ondienstig geachte waschwater heeft weggegooid, voordat hij nieuw water had, en deze arbeid hem veel vijanden heeft bezorgd, heeft hij het niet bij afbreken gelaten, maar ontzaggelijk veel moeite besteed voor de opleiding van goed leeken-verplegingspersoneel en tot verbetering van de positie der verplegenden, opdat deze ook uit betere kringen zouden komen. Voor het geneeskundig onderwijs en de openbare gezondheidszorg is hij ook zeer werkzaam geweest en hij is een van de eersten geweest, die heeft geijverd voor het onderwijs aan achterlijke kinderen. In 1905 moest hij wegens zijn leeftijd Bicêtre verlaten. Nu werd hij directeur van een idioten-gesticht en daar bracht hij de medico-paedagogie in toepassing, waarvan hij ook een der voormannen is geweest. Tot maatschappelijke grootheid heeft hij het niet gebracht. Zijn werk was zijn loon. Voor zijn uitvaart gelastte hij: „ni fleurs, ni couronnes, ni discours”. Toch namen de hoogste autoriteiten eraan deel.

PARIJS. — Cholera in het Oosten. Als de cholera ooit weder in

West-Europa mocht komen, zal men het aan CHANTEMESSE niet mogen verwijten. Weer heeft hij in de Académie de Médecine den 25sten Maart zijn waarschuwendende stem doen hooren. De Hedjaz-spoorweg, die reeds van Damascus tot Medina loopt, zal weldra Mekka bereiken, van welke stad men dan in 4½ dag te Konstantinopel zal kunnen komen. De uit het Noorden komende pelgrims moeten thans op het schiereiland Sinai een quarantaine ondergaan, en de Ottomaansche commissie heeft nu ook een station aan de Hedjazlijn, Tebuk, tot quarantaineplaats bestemd. Maar de reizigers behoeven er slechts 5 dagen te blijven. Dit vindt CHANTEMESSE te kort, en voor 3000 reizigers per dag is één station ook te weinig.

NEUSS. — **Schwann gehuldigd.** — Den 6den Juni is voor THEODOR SCHWANN, den grondvester der dierlijke cellenleer, die den 7den December 1810 te Neuss werd geboren, een gedenkteeken opgericht. PINKHOF.

B I N N E N L A N D.

Zuigelingenkliniek te 's-Gravenhage. — In het afgelopen jaar werden op de poliklinische afdeling ingeschreven 355 kinderen, terwijl aan 144 voedsel werd verstrekt. Op de klinische afdeling werden verpleegd 76 kinderen met 7180 verpleegdagen. Uitgaande van de overtuiging, dat voorlichting van de aanstaande moeder het beste en krachtigste hulpmiddel is om het ziek worden van den zuigeling te voorkomen, is door de genoemde vereeniging in September 1908 te 's-Gravenhage een *Moederschool* gesticht, waarvan de bedoeling is dat zij zal zijn een aanvulling van den poliklinischen arbeid. In de polikliniek wordt in de avonduren een cursus gegeven, die omvat de voeding en verzorging van den zuigeling; later kan, zoo noodig, het onderwijs nog in verschillende richtingen uitgebreid worden. De deelnemers worden overeenkomstig haar ontwikkeling in groepen vereenigd; elke cursus, die in 14 avonden afloopt, omvat een theoretisch en practisch gedeelte.

Om aan te toonen hoe noodzakelijk zulk een inrichting is, worden in het verslag beschouwingen geleverd over een duizendtal kinderen, die in de afgelopen jaren in de polikliniek behandeld zijn. Dit aantal wordt op alle mogelijke manieren statistisch verwerkt en dan blijkt, dat de meeste der zieke kinderen behooren tot kleine gezinnen, en dat de overgrootste meerderheid is ziek geworden in het eerste levenskwartaal. Tweederde werd kunstmatig gevoed en was voor een groot deel in het geheel niet gezoogd, terwijl dit onthouden der moedermelk meestal geschiedde zonder geneeskundigen raad en op onvoldoenden grond. De niet-natuurlijke voeding was meestal ondoelmatig. Uit dit alles blijkt, zoo dit nog bewezen diende te worden, dat onwetendheid der moeders de kinderen ziek maakt; het grootte ziektecijfer der zuigelingen veroorzaakt het grootte sterfecijfer en zoo is een blijvende beperking der kindersterfte slechts te verkrijgen door het ziek worden te voorkomen. En dit doel na te streven beoogt de vereeniging met het oprichten van de moederschool. Wie in de vele statistische gegevens belang stelt, raadplege het verslag zelf.

Homoeopathisch ziekenhuis. — In het jaar loopende van 1 Mei 1908 tot 30 April 1909 zijn op de homoeopathische afdeling van het diacnessenhuis te Utrecht 81 patiënten verpleegd; van half December tot Mei